

Datum
2021-03-22
Vår referens
Kenneth Ekberg
Strateg
kenneth.ekberg@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Havs- och vattenmyndigheten - Uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljön STK-2020-1469

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har remitterat ett förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön och tillhörande miljö- konsekvensutredning. Havs- och vattenmyndigheten ska senast i december 2021 besluta om ett uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Framtagande av åtgärdsprogrammet är sista steget i den sexåriga förvaltningscykeln som i havsmiljödirektivet beskrivs som den marina strategin.

Förslaget har remitterats till stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden för yttrande som överlag ställer sig positiva till uppdateringarna i åtgärdsprogrammet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande som Malmö stads remissvar till Hav- och vattenmyndighetens remiss om uppdatering av åtgärdsprogram för havsmiljön.

Beslutsunderlag

- Marin strategi för Nordsjön och Östersjön - Samråd om uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön i Nordsjön och Östersjön 2022-2027 enligt havsmiljöförordningen
- Miljökonsekvensbeskrivning av uppdateringen av åtgärdsprogrammet för havsmiljön
- Remissvar från stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 210121 § 10
- Remissvar från tekniska nämnden
- Remissvar från miljönämnden
- Miljönämnden beslut 210217 § 27
- Tekniska nämnden beslut 210219 § 51 med Reservation (MP) och muntlig Reservation (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210329 Remiss från Havs- och vattenmyndigheten - Uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljön
- Förslag till yttrande

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-03-29

Kommunstyrelsen 2021-04-07

Beslutet skickas till

[Här skriver du vem beslutet ska skickas till efter att protokollet är justerat, ange funktion eller organisation. Uppgifterna överförs till protokoll och protokollsutdrag. I fliken expediera till, på ärendekortet, anger du fullständiga uppgifter som exempelvis e-postadress, som en information till nämndsekreteraren . Om beslutet inte ska expedieras, kan denna text och rubrik tas bort.]

Ärendet

Bakgrund

Havs- och vattenmyndigheten har remitterat ett förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön och tillhörande miljö- konsekvensutredning.

Havs- och vattenmyndigheten ska senast i december 2021 besluta om ett uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Framtagande av åtgärdsprogrammet är sista steget i den sexåriga förvaltningscykeln som i havsmiljödirektivet beskrivs som den marina strategin. Åtgärdsprogrammet riktar sig till myndigheter och kommuner. Arbetet inom havsmiljöförvaltningen utgör en del av Sveriges maritima strategi, med målsättningarna konkurrenskraftiga, innovativa och hållbara maritima näringar som kan bidra till ökad sysselsättning, minskad miljöbelastning och en attraktiv livsmiljö.

Ett av målen i Havs- och vattenmyndighetens verksamhetsstrategi för 2021 - 2023 är Hav i balans samt levande kust och skärgård, dvs. att Västerhavet och Östersjön ska ha en god miljöstatus och en långsiktigt hållbar produktionsförmåga samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras och skyddas. En viktig del av förvaltningen är arbetet med att förbättra miljötillståndet i havsmiljön enligt havsmiljöförordningen. Förordningen ingår i den strategi för en ekosystembaserad förvaltning och ett hållbart nyttjande av havsmiljön som avses i EU-direktiv om havsmiljöpolitiken.

Intern remiss

Havs- och vattenmyndighetens förslag till uppdaterat åtgärdsprogram har internt i Malmö stad remitterats till stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden för yttrande.

Stadsbyggnadsnämnden konstaterar att nämndens ansvarsområde inte berörs direkt av de åtgärder som ingår i den remitterade uppdateringen av åtgärdsprogrammet och har inte några invändningar mot de nya eller modifierade åtgärderna i förslaget. Stadsbyggnadsnämnden ser dock gärna att Havs- och vattenmyndigheten kompletterar sin uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljö, för delen Södra Östersjön så att ett stärkt samarbete blir möjligt för att genomföra relevanta åtgärder i stadens Handlingsplan för framtidens kuststad.

Stadsbyggnadsnämnden vill särskilt lyfta fram följande åtgärder från stadens sida:

- Utredda förutsättningar för ett Biosfärsområde (eller motsvarande) som en modell för hållbart brukande av Öresund.
- Utredda fler skyddade områden i Malmös havsområde, för bättre förutsättningar för biologisk mångfald i utpekade områden så som grunda bottnar med ålgräsängar,

musselbanker och sockertång, genom till exempel naturreservatsbildning eller andra restriktioner, som fasta ankringsplatser.

- Verka för en avgränsning av Havsplanens utredningsområde för koldioxidlagring i Öresunds berggrund och identifiera eventuella målkonflikter med Malmös stadsutveckling och Öresunds Metron mm.
- Utveckla möjligheterna som Living Lab för klimatanpassning för att Sverige, Malmö och Greater Copenhagen kan ge för att bli internationellt ledande på utveckling och export av lösningar för klimatanpassning.

Tekniska nämnden ställer sig överlag positiv till förslaget och har lämnat följande kommentarer till remissen.

Åtgärd ÅPH 15 och 17 syftar båda till att ta fram vägledningar för omhändertagande av farliga ämnen och påväxt på fartygsskrov, men där ÅPH 15 fokuserar på kommersiella fartyg och ÅPH 17 på fritidsbåtar. Det sker inte någon skrovrengöring av fartyg inom CMP:s områden idag, och vid eventuella framtida krav anser Tekniska nämnden att det behövs god framförhållning och en successiv implementering för att säkerställa att investeringen kan göras på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Utöver att ta fram en vägledning för skrovrengöring av fritidsbåtar innebär åtgärd ÅPH17 att utreda orsak och behov av ytterligare reglering för att förhindra spridning av Tributyl-tenn (TBT) till havsmiljön från mark och sediment. Det pågår ett visst arbete kopplat till denna åtgärd, dels genom en båtbottnborsttvätt i en av våra småbåtshamnar, dels provtagningar. Miljönämndens arbete med miljöövervakning visar att höga halter av TBT återkommande hittats i sediment i kommunens fritidsbåtshamnar. Fastighets- och gatukontoret kan behöva se över avtal med arrendatorer för att undersöka om vi ytterligare kan förebygga läckage av föroreningar. Tekniska nämnden ser positivt på en vägledning och att få stöd i hur kommunen kan jobba vidare med frågan.

Gällande åtgärd ÅPH 19 välkomnas en bättre samverkan kring frågan om förlorade fiskeredskap, dels för att förhindra att fåglar, fiskar och däggdjur kan snärjas in i dem, dels för att förhindra skräp på stränder och havsbotten. Tekniska nämnden ser fram emot att kommunen kan samverka med Havs- och vattenmyndigheten samt andra berörda aktörer för att vidare utreda och tydliggöra vem som bär ansvar för bärgning och mottagning av förlorade fiskeredskap.

Tekniska nämnden ser positivt på modifieringen av åtgärd ÅPH 27 som även inkluderar andra förvaltningsåtgärder utöver juridiskt skydd för att uppnå god status enligt havsmiljöförordningen. Tekniska nämnden vill dock framföra att det är viktigt att införandet av skyddade områden inte påverkar våra möjligheter att uppföra kustskydd för att hantera problematiken kring havsytans höjning. Det är också viktigt att CMP:s verksamhet inte påverkas negativt, t.ex. inseglingsrännor. Ett skydd får inte heller medföra att vi inte kan göra åtgärder som är positiva för den marina miljön, t.ex. sanering och uppgründning av hamnbassänger. Det finns även risk för målkonflikt mellan nya marina skyddade områden och Malmös stadsutveckling med framtida infrastruktursatsningar såsom Öresunds Metron och eventuella utbyggnader i Norra hamnen, Nyhamnen med mera.

Åtgärd ÅPH 51 som syftar till att minimera miljöpåverkan från sjöfart i den marina miljön kan

ge möjliga konsekvenser för hamnar, däribland CMP. Om åtgärden medför en lagförändring som innebär att lastrester inte får släppas till Östersjön innebär det att hamnar behöver investera i mottagningsstationer vilket i så fall bör leda till högre hamnavgifter. Antingen skulle de ökade hamnavgifterna drabba endast de fartyg som idag släpper lastresterna till havs. Eller så skulle en kostnadsökning ske för samtliga fartyg om omhändertagandet omfattas av Helcoms system för "no-special fee". I det senare fallet skulle kostnadsökningen drabba fler men bli betydligt lägre. Rekommendationen från Transportföretagen är att fartyg med skrubber får betala per mängd. Det går emot "no special fee"- principen men de andra som valt renare tekniker ska inte behöva betala för de som går på den billigare tjockoljan.

Tekniska nämnden anser att berörda kommuner bör vara med i framtagandet av genomförandeplanen. Det kommer att innebära stora investeringar för hamnar och det är viktigt att dessa kan genomföras på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Åtgärd ÅPH 55, aktiv utfasning av tvåtaktsmotorer med förgasare på fritidsbåtar, berör fritidsbåtsägare och kommunen. Genomförandet av åtgärden innebär en aktiv utfasning, med syfte att frivilligt minska användningen av tvåtaktsmotorer. Tekniska nämnden anser att åtgärden kommer innebära vissa kostnader för kommunen för att byta ut, och eventuellt även för hantering av motorerna, men är positiv till åtgärden då tvåtaktare släpper ut flera farliga ämnen direkt i den marina miljön.

I ett flertal av både modifierade och nya åtgärder ska en genomförandeplan tas fram. Tekniska nämnden anser att där det är relevant bör kommuner vara med i framtagandet av dessa för att dels ge en lokal förankring och förståelse, dels för att säkerställa anpassning till lokala och regionala förhållanden.

Miljönämnden är överlag positiv till förslaget om uppdaterat åtgärdsprogram men anser det problematiskt att gränsen mellan Sveriges två förvaltningsområden, Nordsjön och Östersjön, går längs Öresundsbronns sträckning. Gränsdragningen leder till att Malmö stad, som enda kommun i Sverige, hamnar i två förvaltningsområden. Gränsdragningen bedöms inte leda till några omfattande förvaltningsproblem för kommunen men orsakar förvirring då andra gränsdragningar förekommer i andra sammanhang såsom vattendistriktet inom vattenförvaltningen. Miljönämnden önskar se en harmonisering av gränsdragningarna mellan statliga myndigheters åtgärdsprogram.

Miljönämnden är positiv till att ÅPH 17 föreslås modifieras på så sätt att fokus för ytterligare reglering för att förhindra spridning av TBT flyttas från fritidsbåtskrov till mark och sediment i anslutning till fritidsbåtsanvändning. Modifieringen ligger i linje med vad som konstaterats inom miljömyndighetens arbete med miljöövervakning där höga halter av TBT återkommande hittats i sediment i kommunens fritidsbåtshamnar. TBT har även hittats på referensstationer utanför fritidsbåtshamnarna vilket skulle kunna innebära ett läckage från förorenade hamnsediment eller båtupställningsplatser.

Miljönämnden är även positiv till den nya föreslagna åtgärden ÅPH 54 som syftar till att minska användningen av biocid innehållande bottenfärg på fritidsbåtar. I åtgärden ingår en del om att ta fram en vägledning för kommunernas tillsyn av marknadsföring och försäljning av biocid innehållande bottenfärg. Miljönämnden ser det som en fördel att vägledningen tas fram på nationell nivå och att kustkommunernas tillsynsarbete på så sätt kan harmoniseras.

Miljönämnden är positiv till den föreslagna åtgärden ÅPH 58 som syftar till att genomföra ett pilotprojekt kring ekosystembaserad förvaltning på havsområdesnivå. Åtgärdens förväntade resultat är en vägledning om hur ekosystembaserad förvaltning ska implementeras i svenska havsområden. Miljönämnden vill betona vikten av att urvalet av de tre pilotområdena görs med omsorg då förutsättningarna i till exempel Öresund skiljer sig markant mot förhållandena i de tre föreslagna havsområdena Kattegatt, Stockholms skärgård och Bottenviken. Risken är annars stor att den framtagna vägledningen inte går att tillämpa i alla havsområden längs Sveriges kust.

Miljönämnden är positiv till modifieringen av åtgärd ÅPH 27 som uppmuntrar användningen av andra förvaltningsåtgärder utöver juridiska skydd för att uppnå god status enligt havsmiljöförordningen. Andra förvaltningsåtgärder kan här vara biotopskyddsområden, fredningsområden eller områden utpekade inom havsplaneringen där särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden (lilla n-områden). Miljönämnden förespråkar fler områden med formellt skydd i Malmös havsområde och i förslaget till Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030 ingår ett mål om detta. Miljönämnden vill dock påtala den påtagliga risken för målkonflikter mellan statliga naturvårdande intressen och kommunala prioriterade infrastruktursatsningar inom kommunens havsområde.

Stadskontorets kommentar

Stadskontoret är enigt i nämndernas kommentarer och vill särskilt peka på de åtgärder som förbättrar miljön för Malmö och malmöbornas vardagliga liv men även framhålla de åtgärder som möjliggör näringslivets och staden möjligheter till fortsatt utveckling.

Som en av EU utpekad corehamn och en del av TEN-T-nätverket är Copenhagen Malmö Port (CMP) strategiskt viktig hamn med särskild status på grund av dess betydelse för svensk och europeisk transportinfrastruktur. CMP är idag en viktig aktör i transport-Sverige och arbetar aktivt med att upprätthålla förstklassig och låg klimatpåverkan. Stadskontoret är enigt med tekniska nämnden att CMP:s verksamhet inte bör påverkas negativt av föreslagen i åtgärderprogrammet.

Stadskontoret är vidare enigt med stadsbyggnadskontoret om vikten av en stark koppling i åtgärdsprogrammet till stadens arbete med *Handlingsplan för arbetet 2019–2023 med att stärka Malmös roll som framtidens kuststad (STK-2019-187)*. Cirka femtio procent av Malmös yta består av vatten och är en viktig del av staden. Handlingsplanen består av ett antal aktiviteter som ska genomföras under perioden 2019–2023 och är viktig för Malmös fortsatta attraktionskraft och utveckling.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör